

T. B. M. M. (S. Sayısı : 233)

Türkiye Cumhuriyeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/408)

T. C.

Başbakanlık

8 . 3 . 1988

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md. 07/101-2139/01304

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 2.2.1988 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair Anlaşma'nın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim;

Turgut Özal

Başbakan

G E R E K Ç E

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması anlaşmalarının ana amacı bahis konusu ülkeler arası sermaye ve teknoloji akımının teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl koruduğunu tespit etmektir.

Bilindiği üzere, yüce meclisiniz tarafından onaylanan V. inci 5 Yıllık Kalkınma Planının ve onu izleyen yıllık, icra programlarının en önemli ülkeleri arasında, ülke ekonomisinin dışa açılması, yani ülke müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere, yabancı sermaye ve teknolojisinin ülkemize gelmesi, dolayısıyla ülke ekonomisinin Dünya Ekonomisi ile entegre edilmesi kabul edilmiştir.

Bu çerçeve içinde, ülkemizde yatırım yapan yerli ve yabancı sermayenin çalışma esaslarını geliştirmek ve teşvik etmek amacı ile yüce meclisiniz tarafından kabul edilen çeşitli kanunlara paralel olarak, yatırım ve ticarî ilişkilerimizin yoğun olduğu ül-

keler ile 1961 yılında başlatılan Yatırımların Teşviki ve Korunmasına yönelik anlaşmalar yapılması hızlandırılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti ve Bangladeş arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla imzalanan, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması anlaşmasının esasları şöyle özetlenebilir.

1. Türkiye ve Bangladeş’de uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,

2. Türkiye ve Bangladeş’de yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabii olacağı muamele ve sahip olduğu olanakları tespit etmek,

3. Her iki ülkede özel teşebbüs ile devlet arasında çıkacak ihtilafların nasıl çözümleneceğini tespit etmektir.

Bu anlaşma Türk özel teşebbüsüne Bangladeş özel teşebbüsüne Türkiye’de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkeye maddi ve manevi yönden herhangi yeni bir yük getirmemektedir.

Türkiye Cumhuriyeti ve Bangladeş arasındaki yabancı sermaye akımı hızlandırılması ve teknik işbirliğinin geliştirilmesi ve ilerletilmesi amacıyla imzalanan bu Anlaşma, 31.5.1963 tarih ve 244 sayılı Kanun uyarınca bir tasarı halinde yüksek Meclisin huzuruna getirilmiş bulunmaktadır.

ANLAŞMA MADDELERİNİN GEREKÇELERİ

Madde 1 : Bu maddede anlaşma içinde sık sık sözü edilen vatandaş şirket ve yatırımla ilgili faaliyetlerin tanımları yapılmaktadır. Özellikle «yatırım» tanımı 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa paralellik sağlanarak hazırlanmıştır.

Madde 2 : Taraflar kendi kanunları çerçevesinde, diğer tarafın yatırımlarına izin verecektir. Burada önemli olan yatırımların öncelikle izne tabi olmaları, ikincisi ülkesinde yatırım yapılacak olan tarafın kanunları çerçevesinde izin verilmesidir.

Taraflar ülkelerinde yapılacak olan yatırımlara adil ve eşit muamele edilecek, bu muamele en ziyade müsaadeye mazhar bir devletin vatandaş ve şirketlerine yapılan muameleden daha az elverişli olmayacaktır,

Madde 3 : Bu maddede Anayasamızda da öngörülmüş olan kamulaştırma ve devletleştirme konularını kapsamakta ve kamu yararı amaç güdülmedikçe böyle bir işlemin yapılmayacağını öngörmektedir. Kamu yararı amacı güdülse dahi bunun kanuna uygun, uygun bir tazminat karşılığı ve eşitlik ilkeleri içinde yapılmasını teminat altına almaktadır. Kamulaştırma bedeline mahallî makamlar nezdinde itiraz hakkı saklı kalmaktadır. Aynı maddede bir Tarafın yatırımlarının diğer tarafın ülkesinde savaş, ayaklanma ve benzeri hallerde zarara uğraması halinde ev sahibi ülkenin bunu nasıl tanzim edeceği düzenlenmektedir.

Madde 4 : Yatırımlarla ilgili transferleri düzenleyen bu maddede transfer konusu işlemler ve transferlerde uygulanacak usul yer almaktadır. 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu, Yabancı Sermaye Çerçeve Kararı ve Tebliğinde transferi öngörülen kalemlerle burada sayılanlar aynıdır.

Kamulaştırma ve ihtilaf nedeni ile ödenecek tazminat bedeli de buraya dahil edilmiştir. Ayrıca transferlerde vaki olabilecek gecikmelerde burada düzenlenmiştir.

Transferlerde uygulanacak kur ve transferin herhangi bir konventibl para cinsi üzerinden yapılması bugünkü kambiyo mevzuatımıza uygundur.

Madde 5 : Taraflara gerektiğinde görüşmek imkânı vermektedir.

Madde 6 : Bu maddede yatırımcı şirket ile ev sahibi ülke arasında çıkabilecek anlaşmazlığın tanımı yapılmakta, bu tanıma uygun bir anlaşmazlık çıkması halinde de bu anlaşmazlığın nasıl çözümleneceği açıklanmaktadır. Çözüm yolları önce adım adım belirtilmiştir. Önce görüşmeler yapılacak, başarılı olmazsa bağlayıcı olmayan istişareler yapılacak ancak bir yıl içinde uzlaşma olmaz ise Uluslararası Merkeze müracaat edilecektir. Bu fıkranın amacı bu anlaşmada başka bir hukuk belirtilmediğine göre uyumsuzluklara yatırımın yapıldığı yer kanunu uygulanacaktır. Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözüm Merkezi sadece şirket ve devlet arasında çıkan ve doğrudan doğruya yatırımdan kaynaklanan anlaşmazlıklarının çözümlendiği merkezdir.

Madde 7 : Bir evvelki maddede şirket ve ev sahibi devlet arasında çıkabilecek uyumsuzluklara çözüm yolları düzenlenmişti; bu maddede ise bu anlaşmanın uygulama ve yorumundan dolayı iki devlet arasında doğabilecek anlaşmazlıkların tahkim yolu ile çözümü düzenlenmiştir. Ayrıca merkezde çözüm bekleyen bir anlaşmazlık iki devlet arasında anlaşmazlık konusu yapılamayacaktır.

Madde 8 : Kendi anlaşmalarında başka türlü ihtilaf çözüm yolları öngörülmuş olan muamelelerde bu Anlaşma içinde yer alan çözüm yollarına başvurulmayacağını belirtmektedir.

Madde 9 : Bu maddede anlaşma hükümlerinin aykırı olamayacağı hukukî mevzuat ve yükümlülükler sayılmıştır.

Madde 10 : Bu madde Anlaşmanın tarafların devlet olarak üstlendiği yükümlülükleri ifasında engelleyici bir rol oynamayacağını belirtmektedir.

Madde 11 : Bu anlaşma sadece yatırımların teşviki ve korunmasını kapsadığı için özellikle vergileme politikası ve vergilere ilişkin hususlar düzenlenmemiştir, sadece eşitlik ilkesine sadık kalınmasına özen gösterileceği belirtilmiştir.

Madde 12 : Bu maddede anlaşmanın nasıl yürürlüğe gireceği, süresi, bitişi ve hangi yatırımlara uygulanacağı belirtilmiştir. Anlaşmanın nasıl tadil edileceği de bu madde ile hükme bağlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

6.5.1988

Esas No. : 1/408

Karar No. : 24

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Komisyonumuzun 9.3.1988 tarihli ve müteakip toplantılarında ve bu arada yapılan bildirimlerinde 6.4.1988 günü toplantı yapılacağı görüşülmüş ve 6.4.1988 gündemi 31 Mart'ta ilan edilmiş olup, daha sonra özel gündemle bütçe görüşmelerinin ilanıyla

birlikte geleneksel çalışma süreleri dışına taşılarak Meclis Genel Kurulunun sabahları da toplanması kararlaştırıldığından, Genel Kurul ve Komisyon toplantı saatlerinin kendiliğinden çakıştığı anlaşıl原因arak ve Komisyonumuz bu konuyu mütalaa ederek;

— Toplantı tarih ve saati İçtüzüğe uygun olarak daha önce bildirilmesine rağmen, Başkanlıktan gelen herhangi bir yazılı ikaz bulunmamasının zımnı izin sayılabileceğine;

— Komisyonunda asgari nisabın sağlanacağı saatlerde Genel Kurul çalışmalarının aksamadan sürdürüldüğü tespit edildiğinden ve böylece Genel Kurul görüşmelerini fiilen aksatmanın sözkonusu olmayacağına dair bir kanaat belirdiğinden;

— Toplantı gündeminin de kısalığı ayrıca dikkate alınarak;

— Başlamış olan toplantının devam etmesine mutabık kalmıştır. Böylece aktedilen 6.4.1988 tarihli birleşimde, «Türkiye Cumhuriyeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı» Dışişleri Bakanlığı ve Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı temsilcilerinin katılımıyla tetkik ve müzakere edilmiştir.

Gerekçesinde de belirtildiği gibi sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla güden tasarı ayrıca Türk ve Bangladeş özel teşebbüsüne her iki ülkede karşılıklı olarak ekonomik ve yasal güvence sağlamaktadır.

Tasarı Komisyonumuzca usulüne uygun şekilde görüşülmüş ve aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
M. Vehbi Dinçerler
Hatay

Üye
Kâmrân İnan
Bitlis

İmzada bulunamadı

Üye
Fuat Atalay
Diyarbakır

Üye
Leyla Yeniay Köseoğlu
İstanbul

Kâtip
H. Adnan Tutkun
Amasya

Üye
Fethi Çelikbaş
Burdur

Üye
M. İstemihan Talay
İçel

Üye
Ali Şakir Ergin
Yozgat

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

27.2.1989

Esas No. : 1/408

Karar No. : 70

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça ön havalesi uyarınca Dışişleri Komisyonunda görüşüldükten sonra, Komisyonumuza havale edilen «Türkiye Cumhuriyeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 22.2.1989 tarihinde yaptığı 69 uncu birleşimde, Dışişleri Bakanlığı, Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı Temsilcilerinin de katılmalarıyla görüşülmüştür.

V inci 5 Yıllık Kalkınma Planının ve onu izleyen yıllık icra Programlarının en önemli ilkeleri arasında, ülke ekonomisinin dışa açılması, yani ülke müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere, yabancı sermaye ve teknolojisinin ülkemize gelmesi, dolayısıyla ülke ekonomisinin Dünya ekonomisi ile entegre edilmesi kabul edilmiştir.

Bu cümleden olmak üzere, birçok ülke ile yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmaları imzalanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti arasında yatırımların karşılıklı teşviki ve korunmasına dair anlaşma 12 Kasım 1987 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Söz konusu anlaşmanın imzalanmasına ilişkin tasarı Komisyonumuzca da kabul edilerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Dışişleri Komisyonu tarafından aynen kabul edilen tasarının anlaşmanın onaylanmasına ilişkin 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeyi düzenleyen 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Kemal Akaya

Samsun

Kâtip Üye
Kadir Demir

Konya

Nihat Türker
Afyon

Hazım Kutay
Ankara

İmzada bulunamadı.

Başkanvekili
İlhan Aşkın

Bursa

Mehmet Deliceoğlu
Adıyaman

Onural Şeref Bozkurt
Ankara

İmzada bulunamadı.

İbrahim Demir
Antalya

Fenni İslimyeli
Balıkesir

Mehmet Seven
Bilecik

Ünal Akkaya
Çorum

Erol Zeytinoglu
Eskişehir

H. Orhan Ergüder
İstanbul

Hüsni Okçuoğlu
İstanbul
İmzada bulunamadı.

Birgen Keleş
İzmir
İmzada bulunamadı.

Şevki Göğüşger
Kırşehir

Mahmut Öztürk
Niğde

Şakir Şeker
Sivas

İ. Önder Kırılı
Balıkesir
İmzada bulunamadı.

A. Şamil Kazokoğlu
Bolu

Mehmet Kahraman
Erzurum
İmzada bulunamadı.

Abdullah Aykon Doğan
Isparta
İmzada bulunamadı.

Mehmet Moğultay
İstanbul
İmzada bulunamadı.

M. Turan Bayazıt
İzmir
İmzada bulunamadı.

S. Halil Özsoy
Kayseri
İmzada bulunamadı.

Cemal Seymen
Nevşehir
İmzada bulunamadı.

Birsel Sönmez
Niğde

Enis Tütüncü
Tekirdağ
İmzada bulunamadı.

Tevfik Ertüzün
Zonguldak
İmzada bulunamadı.

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Türkiye ile Bangladeş arasında 12 Kasım 1987 tarihinde Ankara'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Bangladeş Halk Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair Anlaşmanın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

T. Özal

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Devlet Bakanı

A. Bozer

Devlet Bakanı

A. Kahveci

Devlet Bakanı

C. Çiçek

Adalet Bakanı

M. O. Sungurlu

İçişleri Bakanı

M. Kalemlı

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. K. Alptemoçin

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Ulaştırma Bakanı V.

A. K. Alptemoçin

Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı

İ. Aykut

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bak.

F. Kurt

2 . 2 . 1988

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

V. Atasoy

Devlet Bakanı

Y. B. Özal

Devlet Bakanı

M. Yazar

Devlet Bakanı

N. Kitapçı

Millî Savunma Bakanı

E. Vuralhan

Dışişleri Bakanı

A. M. Yılmaz

Millî Eğt. Genç. ve Spor Bak.

H. C. Güzel

Sağ. ve Sos. Yard. Bakanı

B. Akarcalı

Tarım Orman ve Köy İşleri Bak.

H. H. Doğan

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ş. Yürür

Kültür ve Turizm Bakanı

M. T. Titiz

**DIŐIŐLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti ile Bangladeş Halk
Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Kar-
şılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair
Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bu-
lunduğu Hakkında Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci mad-
desi Komisyonumuzca aynen kabul edil-
miştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci mad-
desi Komisyonumuzca aynen kabul edil-
miştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü mad-
desi Komisyonumuzca aynen kabul edil-
miştir.

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti ile Bangladeş Halk
Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Kar-
şılıklı Teşviki ve Korunmasına Dair
Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bu-
lunduğu Hakkında Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — Dıőıőleri Komisyonu
metninin 1 inci maddesi aynen kabul
edilmiştir.

MADDE 2. — Dıőıőleri Komisyonu
metninin 2 nci maddesi aynen kabul
edilmiştir.

MADDE 3. — Dıőıőleri Komisyonu
metninin 3 üncü maddesi aynen kabul
edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE BANGLADEŞ HALK CUMHURİYETİ
ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ
VE KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ve Bangladeş Halk Cumhuriyeti (herbiri «Taraf») olarak aralarında daha geniş kapsamlı ekonomik işbirliğini ve özellikle bir Tarafın vatandaş ve şirketlerinin diğer Tarafın ülkesinde yatırım yapmalarını teşvik arzusuyla,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma aktinin, sermaye ve teknoloji akımı ile tarafların ekonomik gelişmesini teşvik edeceği inancı ile,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, yatırımların adilane ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının gerektiğini kabul ederek,

Yatırımların teşviki ve karşılıklı korunması için bir Anlaşma imzalanması kararıyla,

Aşağıdaki gibi anlaşmışlardır.

MADDE I

1. İşbu Anlaşmada :

(a) «Şirket» kâr gayesi taşıyan ister özel, ister kamu kuruluşu olsun; mevzuata göre sınırlı veya sınırsız sorumluluğu haiz tüzelkişi olarak kurulmuş, teşekkül etmiş veya başka bir şekilde teşkil edilmiş şirket, ortaklıklar, dernekler veya diğer teşekküller dahil bir hukukî varlığı ifade eder.

(b) «Bir Tarafın (Şirketi), bir Tarafta veya mülkî, mahallî organlarında yürürlükte olan kanun ve mevzuata uygun olarak kurulmuş, tüzelkişilik kazanmış veya başka bir şekilde teşkil edilmiş ve söz konusu Tarafın veya mülkî mahallî organların tespitine göre,

(i) Söz konusu Tarafın vatandaşı olan gerçek kişiler veya,

(ii) Söz konusu Tarafın tespitine göre o Tarafın temsilci veya aracı organlarının kayda değer menfaatleri bulunan şirketi ifade eder. Bir Tarafın şirketinin hukukî statüsü karşı Taraf ve mülkî, mahallî organlarınca tanınacaktır.

(c) «Yatırım», bir Tarafın vatandaşları veya şirketlerince dolaylı ve dolaysız malik olunan veya kontrol edilen ve mal varlığı, özvarlık, borç, alacak ve hizmet ve yatırım sözleşmeleri dahil, diğer Tarafın ülkesindeki her türlü yatırımı ifade eder ve aşağıdakileri ihtiva eder :

(i) İpotek, ihtiyatî haciz ve rehin gibi haklar dahil olmak üzere maddî ve gayri-maddî her türlü mameleki;

(ii) Bir şirketi veya hisse senetlerini veya bir şirketteki başka menfaatleri veya mal varlığından doğan diğer menfaatleri;

(iii) Bir para alacağını veya ekonomik değeri olan ve bir yatırımla ilişkili bulunan bir işlemin yapılması talebini;

(iv) Telif hakları, patentler, markalar, ticarî unvanlar, endüstri tasarımları, ticarî sırlar ve «know - how» ve peştamaliye dahil, sınaî mülkiyet haklarını;

(v) Kanun ve sözleşme ile elde edilen her türlü hak ve kanuna uygun olarak sağlanan tüm lisans ve izinleri;

(d) «Malik olmak veya kontrol etmek», her nerede bulunursa bulunsun, bağlı şirketleri veya iştirakleri yoluyla dahi dolaylı veya dolaysız mülkiyeti veya kontrolü ifade eder.

(e) «Bir Tarafın vatandaşı» yürürlükteki mevzuata göre bir Tarafın vatandaşı olan gerçek kişiyi ifade eder.

(f) «Hâsılat», kâr, temettü, sermaye kazancı, royalti ödemesi, idari ve teknik bir yardım veya diğer ücret ve aynı ödemeler dahil, bir yatırımdan veya bir yatırım ile ilgili olarak elde edilen bir meblağı ifade eder.

(g) «İlgili faaliyetler», işin yürütülmesi, sözleşmelerin yapılması, kontrol ve infazı, her türlü malın iktisabı, fonlar dahil kullanımı, muhafazası ve tasarrufu, hisse senetlerinin satın alınması ve ihraç edilmesi ve ithalatta döviz satın alınması için şirketlerin, acentaların, temsilciliklerin, büroların, fabrikaların veya diğer tesislerin, organizasyonu, kontrolü, işletilmesi, bakımı ve tasfiyesini ifade eder.

2. Taraflardan her biri, herhangi bir üçüncü ülke vatandaşları tarafından kontrol edilen kendi şirketlerinden herhangi birine veya karşı Tarafın bir şirketine, anlaşma ile sağlanan avantajları tanımamak hakkını mahfuz tutar; ancak Taraflardan her biri bu nedenle, işbu Anlaşmanın sağladığı menfaatlerin karşı Tarafın bir şirketine teşmil edilmemesini kararlaştırırsa, duruma her iki Taraf için tatminkâr bir çözüm aramak üzere karşı Tarafıla vakit geçirmeden istişareye girişecektir. Bu hak hukukî statünün tanınması ve adli mercilere başvurma hallerinde uygulanmaz.

3. Mal varlıklarının yatırımı veya yeniden yatırım biçiminde herhangi bir değişiklik, bunların yatırım olma niteliğini bozamaz.

MADDE II

1. Taraflardan her biri, üçüncü ülkenin vatandaş ve şirketlerinin benzer yatırımlarına uygulananandan daha az elverişli olmamak kaydıyla ve kendi kanun ve yönetmelikleri çerçevesi içinde, kendi ülkesinin vatandaş ve şirketlerinin yatırımlarına uygulananandan daha az elverişli şartlarda olmamak kaydıyla, kendi ülkesinde yatırımlara ve ilgili faaliyetlere müsaade edecektir.

2. Taraflardan her biri tesis olunan yatırım ve ilgili faaliyetlere benzeri durumlarda kendi vatandaşlarının ve şirketlerinin yatırımları ile üçüncü bir ülke vatandaş ve şirketlerinin yatırımlarına uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise ondan daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

3. Yabancıların ülkeye giriş ve geçici kalış mevzuatına uygun olarak Taraflardan her birinin vatandaşlarının, kendilerinin veya kendilerini istihdam eden birinci Tarafın şirketinin önemli bir miktar sermaye veya başka kaynak taahhüdünde bulunduğu veya bulunmak üzere olduğu yatırım kurulması, geliştirilmesi, idaresi şartıyla veya işletilmesi için tavsiyede bulunmak üzere, diğer Tarafın ülkesine girmesine ve kalmasına müsaade edilecektir.

4. Bir Tarafın kanun veya yönetmeliklerine uygun olarak kurulan ve karşı Tarafın vatandaş veya şirketlerinin yatırımları olan şirketler, seçtikleri üst düzey personelini, tabiiyetlerine bakılmaksızın istihdam etmeye mezun olacaklardır.

5. Taraflardan her biri yatırımlarla ilgili olan veya yatırımlara tesir edecek olan bütün Kanun, Yönetmelik, Tebliğ ve usulleri yayınlayacaktır.

MADDE III

1. Yatırımlar, kamu yararı amacı ile yapılacaklar dışında ve ayırım gözetmeyecek şekilde ve yeterli ve etkin tazminatın zamanında ödendiği ve yürürlükteki Madde II (2)'de konu edilen genel prensiplere uygun olarak hareket edildiği haller dışında dolaylı veya doğrudan doğruya kamulaştırılmayacak ve devletleştirilmeyecek kamulaştırma veya devletleştirmeye «kamulaştırma» eşit işlemlere tabi tutulmayacaktır.

2. Tazminat, kamulaştırma kararının alındığı veya öğrenildiği anda, kamulaştırılan yatırımın adil piyasa değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikmeksizin ödenecek, tamamiyle nakite çevrilebilecek ve serbestçe transfer edilebilecektir.

3. Bir Tarafın vatandaşları veya şirketleri, yatırımlarının karşı Tarafın memleketinde savaş, ayaklanma, iç karışıklıklar veya benzeri olaylar yüzünden zarara uğramaları halinde; o ülke tarafından öyle bir durumda kendi veya üçüncü bir ülke vatandaşları veya şirketlerine uygulanacak muameleden daha az elverişli şartlarda olmamak kaydıyla, hangisi daha elverişli ise o muameleye tabi tutulacaktır.

MADDE IV

1. Taraflardan her biri, yatırımlarla ilgili bütün transferleri kendi ülkesinden ve dışarı serbestçe ve gecikmeksizin gerçekleştirmesine müsaade edecektir. Transferler : (a) hâsılatı, (b) Madde III çerçevesinde tazminatı, (c) bir yatırımın anlaşmazlığından doğan ödemeleri, ve (d) yatırımın bütününe veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilenleri ihtiva eder.

2. Transferler, transferin yapılacağı para birimi veya birimlerine transfer anındaki spot muamelelere uygulanan cari kur uygulanarak serbest döviz olarak yapılacaktır.

3. Yukarıdaki 1 ve 2 nci paragraflardaki hükümlere rağmen, Taraflardan her biri (a) bu madde uyarınca izin verilen transferlerin, ilgili Tarafça gecikmeksizin ve 1 inci ve 2 nci paragraflardaki hakların özüne hâlel getirmemek kaydıyla nasıl yapılacağına ilişkin usulleri öngören, (b) döviz transferlerinin rapor edilmesini gerektiren, (c) temettü veya diğer transferlerde uygulanan stopaj gibi vergileri ihdas eden kanun ve kararnamele muhafaza edebilirler. Ayrıca, Taraflardan her biri kanunlarını eşitlikle, ayırım gözetmeksizin ve iyi niyetle uygulamak suretiyle, yatırımlarını alacaklılarının haklarının korunmasını veya mahkeme kararlarının yerine getirilmesini sağlar.

MADDE V

Taraflar, Anlaşma ile ilgili herhangi bir anlaşmazlığı çözümlenmek veya anlaşmanın uygulanması veya yorumlanmasına ilişkin herhangi bir hususu görüşmek üzere taraflardan birinin talebi üzerine vakit geçirmeden istişarede bulunmayı kabul ederler.

MADDE VI

1. Bu maddeye göre, yatırım anlaşmazlığı: (a) bir Tarafın yabancı yatırımlarla ilgili makamının, söz konusu vatandaş veya şirkete sağladığı herhangi bir yatırım müsaadesinin uygulanması veya yorumlanması; (b) bir yatırım ile ilgili olarak ve işbu Anlaşma ile verilen veya yaratılan herhangi bir hakkın çığnendiğinin iddia edilmesi ile ortaya çıkan anlaşmazlıkları ifade eder.

2. Bir Taraf ile, karşı Tarafın vatandaşı veya bir şirketi arasında yatırım anlaşmazlığı vukuunda, anlaşmazlık, öncelikle, iyi niyetle girişilecek istişare ve müzakerelerle çözümlenmeye çalışılacaktır. Bu istişare ve müzakerelerin başarılı olmaması halinde daha önceden kararlaştırılmış herhangi bir usule uygun olarak çözüm bir mercie tevdi edilecektir.

3. (a) ilgili vatandaş veya şirket, anlaşmazlığın vukuundan itibaren bir yıl geçtikten sonra herhangi bir zamanda, anlaşmazlığın hakem marifetiyle çözümlenmesi için Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarının Merkezi'ne («Merkez») başvurmayı seçtiğini yazılı olarak bildirebilir.

(b) bu şekilde, Taraflardan her biri, yatırım anlaşmazlığının, hakem marifetiyle çözümlenmesi için Merkez'e başvurulmasına muvafakat etmektedir.

(c) bu gibi anlaşmazlıkların hakem marifetiyle çözülmesi, Devletler veya Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümlenmesine ilişkin Konvansiyonun hükümleri ve Merkezin «Tahkim Kuralları» çerçevesinde yapılacaktır.

4. Yatırım sözleşmesinde belirtilen ve kamulaştırmaya ilişkin bir anlaşmazlığın çözümü için getirilen kurallar bağlayıcı olmaya devam edecekler ve yatırım sözleşmesinin mahallî kanunların ve hakem kararlarının tenfizine dair yürürlükteki uluslararası anlaşmaların ilgili hükümlerine uygun olarak tatbik edilecektir.

MADDE VII

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması konusunda aralarında vaki olan herhangi bir anlaşmazlığı, iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde ve adil bir şekilde çözümlenmeye çalışacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu gibi çözümlere varmak için dolaysız ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Bu müzakereler başarısızlıkla sonuçlanırsa, Taraflardan herhangi birinin talebi üzerine, anlaşmazlık uluslararası hukukun tatbiki kabil mevzuatına göre bağlayıcı karar verilmesi için tahkime götürülebilir.

2. Talebin tebellüğünden itibaren iki ay içinde, her bir Taraf birer hakem tayin edecek ve bu iki hakem, üçüncü bir devletin vatandaşı olan üçüncü bir hakemi başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri belirtilen zaman içinde bir hakem tayin etmezse, karşı Taraf, Uluslararası Adalet Divanı'nın Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Hakem Heyetinin bu Anlaşmanın diğer hükümleriyle bağdaşacak şekilde usul hukuku kuralları üzerinde anlaşması için, Başkanının seçim tarihinden itibaren, 3 aylık bir süresi olacaktır. Böyle bir anlaşma olmadığı takdirde, Hakem Heyeti Uluslararası Adalet Divanı Başkanından genellikle benimsenen Uluslararası tahkim kurallarını dikkate alarak usul hukuk kurallarını tayin etmesini talep edecektir.

4. Tahkim isteyen tarafın anlaşmazlığı dolaysız ve anlamlı istişare ile çözmeye çalışmış olduğunun tespiti üzerine Hakem Heyeti anlaşmazlığın esasları üzerinde tahkim görevine başlar.

5. Üzerinde başka türlü bir anlaşmaya varılmadığı takdirde; bütün başvuruların duruşmaların, üçüncü hakemin seçilme tarihinden itibaren sekiz ay içinde yapılmış tamamlanmış olması gerekir ve Hakem Heyeti son sunuş tarihinden ya da duruşma-

ların kapanış tarihinden itibaren, hangisi daha sonra ise, iki ay içinde kararını verecektir.

6. Başkan ve diğer hakemlerce yapılan masraflar ve diğer tahkim giderleri taraflarca eşit olarak ödenecektir. Bununla birlikte, Hakem Heyeti giderlerin daha fazla bir nispetinin Taraflardan biri tarafından ödenmesine resen karar verebilir.

7. Bu madde, Madde VI çerçevesi içinde Merkeze sunulmuş ve halen Merkez'de çözüm bekleyen bir anlaşmazlığa uygulanamayacaktır.

MADDE VIII

Madde VI ve VII'nin hükümleri (a) ihracat kredisi garanti veya sigorta programlarından veya (b) tarafların anlaşmazlıkları başka yollar ile çözümlenme konusunda üzerinde anlaştıkları diğer resmî kredi, garanti veya sigorta muamelelerinden doğacak anlaşmazlıklara uygulanmayacaktır.

MADDE IX

Bu Anlaşma, yatırımları ve ilgili faaliyetleri, benzer durumlarda anlaşma ile sağlananlardan daha elverişli bir muameleye tabi kılan.

- a) Taraflardan her birinin kanunları, kararnameleri ve tebliğleri veya idari veya adli kararlarına;
  - b) Uluslararası hukuki yükümlülüklere; veya,
  - c) Taraflardan herhangi biri tarafından, bir yatırım sözleşmesi veya yatırım izni kapsamındakiler de dahil üstlenilen yükümlülüklere;
- Aykırı olmayacaktır.

MADDE X

1. Bu Anlaşma, Tarafların herhangi birinin kamu düzeni ve ahlakının korunması, uluslararası barışın veya güvenliğin temini veya idamesi ya da temel güvenliğinin sağlanmasına ilişkin yükümlülüklerinin ifası için gerekli önlemler almasını engellemez.

2. Bu Anlaşma, Tarafların yatırımların tesisi için özel formaliteler tayin etmesine mani değildir; ancak, bu formaliteler Anlaşmadan doğan hakların özüne zarar veremeyecektir.

MADDE XI

Taraflardan herbiri vergi politikaları açısından diğer Tarafın vatandaş ve şirketlerinin yatırımlarına hakkaniyetle ve eşit muamele yapmaya özen gösterecektir.

MADDE XIII

1. Bu Anlaşma onay belgelerinin teatisinin tamamlanmasından otuz gün sonra yürürlüğe girecektir. Bu Anlaşma on yıllık bir süre için yürürlükte kalacak ve maddenin 2'nci paragrafına göre sona erdirilmedikçe yürürlükte kalmaya devam edecektir. Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olan yatırımlar yanında, bu tarihten sonra yapılan veya iktisap edilen yatırımlara da uygulanacaktır.

2. Taraflardan her biri, yazılı olarak diğer Tarafa bir yıl önceden feshi ihbarla bulunarak, Anlaşmayı başlangıç süresi olan on yılın bitiminden veya bundan sonra her an sona erdirebilir.

3. Bu Anlaşma Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile tadil edilebilir. Herhangi bir tadilat, Taraflardan her birinin, diğer Tarafa tadilatın yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine, yürürlüğe girecektir.

4. Bu Anlaşmanın son bulmasının önce yapılan veya iktisap edilen dolayısıyla Anlaşmanın uygulandığı yatırımlara Anlaşmanın sona ermesinden önceki diğer bütün maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşma, Tarafların mülki ve mahalli organları için de geçerli olacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri imzalamışlardır.

İngilizce, Türkçe ve Bengali dillerinde ve her metin aynı derecede geçerli olmak üzere ikişer metin olarak Ankara'da 12.11.1987 de akdedilmiştir. Yorumda anlaşmazlık olması halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

BANGLADEŞ HALK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

